

БИЛТЕН ЗА ЧЕТВРТИ КВАРТАЛ 2025. год. - ПССС Шабац

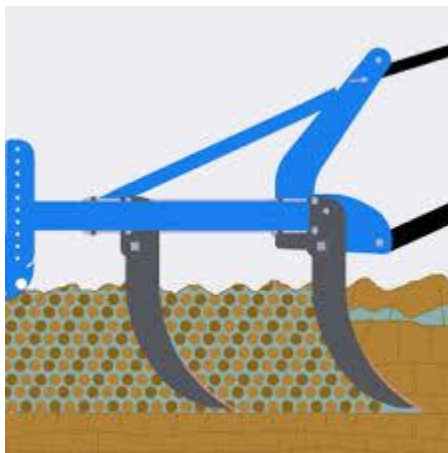
САДРЖАЈ :

1. Гордана Рехак - ПОДРИВАЊЕ ЗЕМЉИШТА
2. Даница Живановић - ПЛОДОРЕД У УЛОЗИ ЗАШТИТЕ БИЉА
3. Дарко Симић - КАЛЕНДАР БОКОРЕЊА ПШЕНИЦЕ
4. Зоран Бељић - ПОДСТИЦАЈИ ЗА НАБАВКУ КВАЛИТЕТНИХ ПРИПЛОДНИХ ГРЛА У СТОЧАРСТВУ
5. Зоран Козлина - СИРАК ЗА ЗРНО
6. Јован Сушић - КАКО ПРИСТУПИТИ СЕТВИ ПШЕНИЦЕ ПО СКИДАЊУ КУКУРУЗА
7. Марина Гачић - ДЕЗИНФЕКЦИЈА СТАЈЊАКА
8. Милорад Јоцковић - ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА ДУЊЕ
9. Мирјана Милошевић - РЕФРАКЦИЈА АКЦИЗЕ
10. Сања Поповић - УЉАНА РЕПИЦА – ФАЗА ПОРАСТА И ВРЕМЕНСКИ УСЛОВИ ПОВОЉНИ ЗА ШТЕТОЧИНЕ!!!
11. Светлана Златарић - ПРАЗИЛУК
12. Славица Максимовић - ДЕЗИНФЕКЦИЈА ЗЕМЉИШТА У ПЛАСТЕНИЦИМА
13. Слободан Гошић - КАКО УБРЗАТИ ОПДАЊЕ ЛИШЋА И ЗАШТИТИТИ СТАБЛА НА ВРЕМЕ

ПОДРИВАЊЕ ЗЕМЉИШТА

Подривање земљишта претставља агротехничку меру која се примењује на парцелама како би се уклонио “плужни ђон” и успоставио водно – ваздушни режим земљишта. Подривање треба да постане операција основне обраде земљишта, јер се земљиште сече, ситни и дроби, али се не преврће. Основна обрада је дубока обрада земљишта, којом се захвата слој земљишта у коме се развија највећа маса кореновог система биљака, па је циљ стварање растреситог, биолошки зрелог, што је могуће дубљег слоја земљишта. Разлика између подривања и основне обрада је у томе што подривање подразумева дубоку обраду, најчешће на 60-100 цм, а основна обрада се изводи на дубини 20-50 цм. Земљиште које је подривено, упија више воде у току зиме и тиме обезбеђује засејаним културама да лакше издржи екстремно високе температуре током године. Подривање се изводи у јесен, по

сувом земљишту, а препорука је да се примењује једном у три године. Посебно се препоручује за припрему у воћњацима, а поготово за воћњаке на “тежим” земљиштима. Подривање се може вршити и на дубинама од 35 – 70 цм.

Шта је “плужни ђон” ?

“Плужни ђон” настаје у току редовне обраде и одржавања земљишта када долази до слегања, сабијања и губљења повољне структуре и биолошких особина земљишта.

Предности подривања земљишта су:

1. лакша и боља активност кореновог система биљака
2. боља исхрана
3. избегава се таложење воде на парцелама при великим падавинама

Таложење, односно лежање воде на парцели доводи до гушења кореновог система сејаних биљака, а воћне културе постају осетљивије на болести. У сврху спречавања ових негативних последица, неопходно је “растресање”, односно подривање, дубљег, средишњег слоја земљишта. Подривање земљишта се врши специјално конструисаним плуговима – подривачима, а за успешно подривање потребни су трактори минималне снаге 180 КС.

Дипл.инж Гордана Рехак

ПЛОДОРЕД У УЛОЗИ ЗАШТИТЕ БИЉА

Плодоред, као једна од основних агротехничких мера, представља планску и просторно-временску смену усева на истој површини у одређеном временском периоду. Његова примена има вишеструки значај: очување плодности земљишта, стабилност приноса и нарочито смањење притиска болести, штеточина и корова, чиме се директно смањује

потреба за применом пестицида. У литератури, када се фокусирамо на сузбијање болести и штеточина, најчешће прва мера јесте управо плодоред.

Наиме, свака биљна врста има специфичне патогене и штеточине који се развијају и веома често презимљавају у биљним остацима, земљишту, коровским културама или секундарним домаћинима у околини.

Када се иста култура или блиски сродници гаје више година заредом на истој парцели, нагомилава се инокулум патогена (нпр. *Fusarium*, *Rhizoctonia*, *Sclerotinia*, *Verticillium*...) и расте број презимљујућих јединки штеточина (*Diabrotica virgifera*, *Agriotes* spp., нематоде...). Увођењем друге биљне врсте, патоген или штеточина губи домаћина, што доводи до биолошког притиска и смањења популације.

Патогени као што су *Fusarium oxysporum*, *Verticillium dahliae*, *Rhizoctonia solani* и *Sclerotinia sclerotiorum* могу у земљишту опстати више година у виду спора или склероција. Ако се култура домаћин не гаји 3–5 година на истој парцели, број одрживих јединица се значајно смањује – тиме се хемијска заштита своди на минималан број третмана или постаје сувишна.

Такође, различите биљне врсте имају различите потребе и ефекте на микрофлору земљишта. Легуминозе попут соје, луцерке и грашка обогаћују земљиште азотом и повећавају активност корисних микроорганизама (*Trichoderma*, *Pseudomonas fluorescens*) који природно инхибирају развој патогена и на тај начин плодоред посредно јача имунитет биљке.

Истраживања су показала да правилна ротација усева може:

- смањити број третмана пестицидима за 30–50%,
- смањити резидуе пестицида у тлу и води,
- повећати биодиверзитет корисних организама.

У пракси, то значи да произвођач може остварити економску уштеду и еколошку стабилност без губитка приноса.

Препоруке за планирање плодореда :

Смена по ботаничким породицама – неопходно је избегавати узастопно гајење биљака из исте породице. Период паузе према патогену може бити 2, 3 или 5 година, зависно од врсте инокулума. Укључити легуминозе и окопавине ради разграђивања остатака и обнове микрофлоре. Интегрисати покровне усеве који смањују ерозију, конкуришу коровима и ограничавају ширење патогена.

Плодоред је најстарији, али и најмодернији алат одрживе заштите биља. Његова правилна примена прекида циклус болести и штеточина, обнавља биолошку равнотежу земљишта, смањује зависност од пестицида и трошкове производње, доприноси очувању

животне средине и здрављу људи. У време када се очекује смањење дозвољених пестицида, плодоред постаје основни предуслов конкурентне и одговорне пољопривреде.

Дипл.инж Даница Живановић,

КАЛЕНДАР БОКОРЕЊА ПШЕНИЦЕ

Ево предлога календар-бокорења за озиму пшеницу у зимској фази за регион Шабац / Мачва, прилагођен локалним условима, уз напомену да услови могу варирати у зависности од сорте, земљишта и временских прилика.

Период	Фаза развоја	Препоруке
Од сетве (обично октобар – почетак новембра)	Клијање, ницање, укорјењавање	Сетва у оптималном року (нпр. од почетка октобра до почетка новембра) даје боље бокорење и приступ зимском мировању.
Касна јесен (новембар – децембар)	Развој 2-3 листа, почетак бокорења	Биљка треба да уђе у зиму са најмање три листа или у фази почетка бокорења.
Зимски период (децембар – фебруар)	Бокорење и каљење биљака	Активно бокорење успорава при ниским температурама; важно је да чвор бокорења буде довољно покривен земљом и да биљка има добар коренов систем.
Рано пролеће (фебруар – март)	Прихрана и интензивност бокорења	Почетак прихране азотом када температура дозволи (нпр. након 20. фебруара) може бити ефикасна.

Кључни параметри за успешно бокорење

Дубина сетве: оптимално да чвор бокорења буде на око 2-2,5 цм испод површине тла како би био заштићен од мраза.

Оптимални рокови сетве: за наше услове препоручује се од октобра до почетка новембра.

Усмерите се на развој 2-4 листа пре зиме, и улазак у фазу бокорења пре дугог зимског мировања.

Припрема земљишта и основна јесења прихрана (фосфор, калијум) да би корен био добро развијен.

Дипл.инж Дарко Симић

ПОДСТИЦАЈИ ЗА НАБАВКУ КВАЛИТЕТНИХ ПРИПЛОДНИХ ГРЛА У СТОЧАРСТВУ

Директни корисници су носиоци пољопривредног газдинства и њихови чланови пољопривредног газдинства кроз економске ефекте у пољопривредној производњи - примарној сточарској производњи, а индиректни корисници су откупљивачи (кланице и млекаре) пољопривредних сточарских производа кроз улаз домаће квалитетне сировине за даљу дораду и прераду примарних пољопривредних производа.

Реализација ових подстицаја, које се односе на набавку квалитетних приплодних грла у сточарству, допринеће увођењу нових високопродуктивних раса домаћих животиња, а самим тим и до повећања економичности и профита на пољопривредном газдинству.

Подстицаји се односе на подршку за унапређење примарне пољопривредне производње за набавку квалитетних приплодних грла и то:

1. Грла говеда:
 - јуница товних раса старости од десет до 34 месеца у моменту издавања рачуна о набавци,
 - јуница млечних и комбинованих раса старости од 12 до 31 месец у моменту издавања рачуна о набавци,
2. Грла оваца и коза:
 - оваца – двиски старости од шест до 18 месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
 - коза - двиски старости од шест до 18 месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
 - двиски старости од шест до 18 месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
3. Грла свиња:
 - назимица старости девет месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
 - супрасних назимица осемењених до девет месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
 - нерастова старости до 12 месеци у моменту издавања рачуна о набавци;
4. Пчелињих матица.

Право на подстицаје остварују:

- 1) физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) привредно друштво;
- 4) земљорадничка задруга;
- 5) средња школа;
- 6) научноистраживачка организација у области пољопривреде и
- 7) манастир и црква.

Право на подстицај остварује се подношењем електронског захтева за подстицај Министарству пољопривреде – Управи за аграрна плаћања за сваку календарску годину, након објављивања јавног позива. Подносилац може поднети само један захтев за подстицаје у истој календарској години и то за једну или више инвестиција.

Уз захтев за остваривање подстицаја за набавку квалитетних приплодних грла подносилац захтева прилаже:

- рачун,
- отпремницу,
- доказ о извршеном плаћању,
- уверење о плаћеним пореским обавезама на републичком и општинском нивоу,
- потврду од одељења локалне самоуправе да се предметна инвестиција не финасира и из средства локалне самоуправе,
- здравствено уверење за купљену приплодна грла и
- педигре (доказ о пореклу квалитетног приплодног грла).

Уверење о плаћеним пореским обавезама и потврду од локалне самоуправе Управа за аграрна плаћања прибавља по службеној дужности.

Право на подстицај се остварује уколико је инвестиција набавке квалитетних приплодних грла реализована у периоду од дана истека рока за подношење захтева за остваривање права на подстицаје по претходном јавном позиву до дана подношења захтева за остваривање права на подстицаје по текућем јавном позиву.

Подстицаји се утврђују у процентуалном износу од вредности реализоване прихватљиве инвестиције умањене за износ средстава на име ПДВ-а, тј. износ подстицаја је од 50 % па до 65 % за подручја са отежаним условима рада.

Највиши укупни износ подстицаја који корисник може да оствари је: 5.000.000 динара за набавку квалитетних приплодних грла говеда и 3.000.000 динара за набавку квалитетних приплодних грла оваца и коза, свиња и пчелињих матица.

Мр Зоран Бељић

СИРАК ЗА ЗРНО

Климатске променене не само да су почеле већ се и убрзавају. Сведоци смо да неке традиционалне културе у пољопривреди све теже успевају на нашем подручју.

Кукуруз је такође погођен овим променама тако да и за њега морамо тражити адекватну замену отпорну на сушу и све више температуре. Ово се посебно односи на сточаре који да би своју производњу учинили економски одрживом морају имати на располагању довољне количине квалитетних хранива.

Сирак за зрно је захвална и економски исплатива житарица, изузетно толерантна на сушу и високе температуре, што је чини одличном алтернативом кукурузу у сушним подручјима. Користи се првенствено за исхрану животиња, али и све више за исхрану људи (као безглутенска намирница).

Карактеристике

Отпорност на сушу: Сирак има густ и дубок коренов систем који ефикасно црпи воду из тла, а има и механизам којим успорава дисање и фотосинтезу у условима стреса (воштане стабљике и листови).

Алтернатива кукурузу: Не само да подноси сушу боље од кукуруза, већ није ни домаћин ларви кукурузне златице, што га чини погодним за плодоред.

Употреба: Зрно сирка је високе хранљиве вредности и може заменити кукуруз у исхрани стоке (свиња, перади, говеда) до 100% у неким случајевима. За људску исхрану се користи као брашно без глутена, а проучавају се и његове здравствене предности (позитиван утицај на дигестивни тракт и смањење ризика од неких болести).

Економија: Има ниже потребе за азотом и водом у поређењу са другим културама, што га чини економски исплативим за гајење.

Агротехника

Узгој сирка захтева поштовање одређених агротехничких мера:

Сетва: Обавља се када се земљиште загреје, обично у кукурузном подручју (ФАО група 250 до 700), на максималној надморској висини до 500 м. Могућа је и пострна сетва.

Земљиште: Најбоље успева на песковитим, лаким и средње тешким тлима.

Жетва: Жетва сирка за зрно је слична жетви кукуруза.

Дипл.инж Зоран Козлина

КАКО ПРИСТУПИТИ СЕТВИ ПШЕНИЦЕ ПО СКИДАЊУ КУКУРУЗА

Након скидања кукуруза, веома је важно спровести одговарајуће агротехничке мере како би се земљиште припремило за наредну сетву (пшенице, јечма, уљане репице, соје, сунцокрета итд.). Добар план и благовремено спровођење ових мера значајно утичу на принос, здравље усева и ефикасност употребе ресурса. Ево препорука:

Уклањање жетвених остатака / обрада стрништа

Уколико се остатци кукуруза остављају на њиви (малчирање), препоручује се њихово уситњавање (тањиром, мулчером) ради брже разградње. У случају веће количине биљних остатака: може се испрскати са биогеним растворима како би се убрзала разградња Ц/Н. Ово је важно како би се смањио ризик од болести и штеточина које презимљавају у остатцима.

Ако се планира сетва озиме пшенице или јечма, важно је: обрадити земљиште на време – плитко орање или тањирање у зависности од стања земљишта. Одабрати ране сорте и поштовати оптималне рокове сетве (нпр. пшеница, средина октобра).

Додати основно ђубриво пре сетве на основу анализе земљишта – обично НПК 8:16:24 или 10:20:30, препорука количина је на основу резултата анализе.

Пре било какве наредне сетве (посебно у јесен), урадити агрохемијску анализу земљишта (пХ, хумус, макро/микроелементи). На основу тога прилагодити ђубрење и пХ корекцију (калцификација ако је кисело земљиште).

Ако земљиште није обрађивано дубоко неколико година, препоручује се разривање (30–40 цм) ради побољшања структуре земљишта и акумулације воде.

Класично јесење орање (25–30 цм) добар је избор за већину наредних усева, посебно ако се планира јара култура (соја, сунцокрет).

Не остављати земљиште голо – сетва међукултуре (нпр. озима раж, фацелија, грахорица) може помоћи у очувању структуре и садржају хумуса.

У условима климатских промена, минимална обрада (стрип-тилл, но-тилл) може помоћи у очувању влаге.

Ако постоји приступ стајњаку, компосту или пелетираном органском ђубриву – идеално време за уношење је после жетве кукуруза. Стајњак се уноси у земљиште пре орања, 20–40 т/ха (зависно од културе и типа земљишта).

Проверити присуство корова, болести и штеточина (нпр. коренов бувач, совице, фузариозе). Ако је било јаче присуство болести или корова, може се планирати хемијска или механичка санација.

1. Уситњавање и расподела жетвених остатака.
2. Агрохемијска анализа земљишта.
3. Ђубрење по препоруци анализе (основна НПК + органска ако има).
4. Дубока обрада земљишта (орање / разривање).
5. Припрема за сетву озимих култура или планирање међусева / покровних биљака.
6. Праћење влаге и поштовање рокова сетве.

Дипл.инж Јован Сушић

ДЕЗИНФЕКЦИЈА СТАЈЊАКА

Дезинфекција чврстог стајњака може се извршити предузимањем следећих поступака:

- спаљивање,
- закопавање,
- употреба хемијских дезинфицијенаса и
- биотермичком дезинфекцијом.

Због економичности спаљивање стајњака се врши само у оним случајевима када је стајњак инфициран спорогеним микроорганизмима (антракс, шуштавац).

Употреба хемијских средстава је врло ограничена због садржаја органских материја у њему према којим хемијски дезинфицијенси имају велики афинитет.

Компостирање чврстог стајњака је прихваћено у многим земљама као врло успешна метода дезинфекције стајњака. Међутим, сигурност ове методе је умањена због чињенице да се на фармама користи све мање простирке.

Дезинфекција течног стајњака - раније се користио NaOH и хлорни препарати, који су избачени из употребе због неповољног деловања на процес фертилизације. Данас се препоручују следећа средства: гашени креч у количини од 30,0 кг/м³ течног стајњака, или густо кречно млеко у количини од 60,0 кг/м³, или азотни креч у количини од 20,0 кг/м³. За праксу се данас као најповољнији хемијски дезинфицијенс за дезинфекцију течног стајњака препоручује формалдехид, 3,0 кг/м³ течног стајњака. При томе је потребно да се стајњак претходно добро хомогенизује и да се хомогенизација настави још 6 часова после додавања формалдехида. Време експозиције за сва наведена средства је 7 дана. У новије време све се више користи раздвајање течног стајњака на чврсту и течну фазу. *(Извор: Зоохигијена аутора Наде П.Плавше, PhD, MSc, DVM)*

Дезинфекција стајњака се врши како би се уништили штетни микроорганизми, патогени и паразити који могу да преживе у њему. Ово је кључно за спречавање ширења болести код животиња и заштиту здравља људи, јер необрађен стајњак може садржати опасне бактерије попут салмонеле. Такође, дезинфекција спречава и загађивање околине, штитећи подземне и површинске воде од загађивача који су присутни у стајњаку.

Кључни разлози за дезинфекцију стајњака:

Заштита од болести: Дезинфекцијом се убијају клице које могу да изазову болести код животиња и људи. На пример, честа је појава салмонеле код живине, па је редовна дезинфекција неопходна.

Заштита здравља људи: Коришћење необрађеног стајњака може да доведе до тровања људи, посебно ако се користи за ђубрење намирница које се конзумирају свеже.

Превенција загађења околине: Дезинфекција стајњака спречава да патогени, вируси, бактерије и паразити доспеју у поцемне и површинске воде, чиме се штити квалитет воде за пиће и спречава угинуће риба.

Боље разлагање материје: Стајњак који је дезинфикован и добро ферментисан, у току процеса дезинфекције, лакше се разлаже, што резултира квалитетнијим ђубривом са мање штетних супстанци.

Дипл.инж. Марина Гачић

ПОДИЗАЊЕ ЗАСАДА ДУЊЕ

Избор сорти

Број сорти дуње је релативно мали и ограничен је на коришћење свега неколико сорти у пракси. Код нас се најчешће користе лесковачка и врањска дуња а ређе друге.

Лесковачка дуња

Ово је домаћа сорта раширена по долинама Велике, Јужне и Западне Мораве и у Војводини. У народу је називају дуњом, за разлику од врањске дуње коју зову дуњац. Стабло лесковачке дуње је у почетном периоду раста бујно, али чим пророди бујност се смањује и могла би се означити као средња. Круна је широка, округла и са обореним

гранама које под теретом рода падају до земље. Доста је отпорна према болестима и штеточинама (осим према вирусима).

Пророди релативно рано, а потом рађа редовно и обилно и то углавном на кратким родним гранчицама.

Облик плода је јабучаст, округло, раван или ребраст, крупан до врло крупан (200-500 грама).

Покожица плода у пуној зрелости је лимунасто жута, месо плода је ситнозрно, киселослатко, фине ароме. Плодови су после бербе добре транспортабилности и обично се за прераду превозе у расутом стању. Сазрева средином до краја октобра.

Као недостаци ове сорте помињу се лако опадање на ветру, ситни плодови на лошијим земљиштима и у лошијим годинама итд.

Врањска дуња

Ову сорту народ назива дуњац. То је наша стара сорта раширена у сливу Јужне, Западне и Велике Мораве, а мање у осталим деловима Србије.

Стабло ове сорте је до почетка родности врло бујно, а потом се бујност нешто смањује.

Скелетне гране излазе под оштрим углом, а када пророде повијају се од половине у лук ка земљи мада не пуцају.

Стабло врањске дуње је осетљивије на болести и штеточине од лесковачке дуње.

Лист врањске дуње је широк и крупан, овалан или јајаст, неназубљен, интензивно зелене боје, са slabим маљама на наличју. Цвет је крупан и леп.

Плод је крупан до врло крупан. Тежина му се креће од 400 – 1 500 грама, понекад и више. Нису ретки плодови од 700 – 800 грама. Облик плода је крушколик и виши је него шири. Покожица плода је средње дебљине, глатка, жуте боје, покривена финим маљама, са израженим мирисом у пуној зрелости.

Месо плода је бледожуто, слабо сочно, трпко, слатко накисло, са доста камених ћелија, посебно око семене кућице. Пријатне је ароме. У целини, квалитет плода је добар.

Бере се од средине до краја октобра за директну потрошњу, а за прераду може и нешто касније.

Као главне мане ове сорте помињу се: то што се месо плода брзо распада приликом кувања и што облик плода није најпогоднији за индустријску прераду.

Хемус

Перспективна сорта настала у Бугарској. Лист је тамно зелен, са наличја сребрнасте боје и маљав, покожица јака, добро подноси жегу и високе температуре. Цвет искључиво појединачни, обилно цвета и добро замеће плод. Цвета касно у односу на лековачку а у исто време када и тријумф. Делимочно самооплодна и добро се опрашује са Тријумфом и

Врањском. Плод је крупан 0,5-1 кг, округлог облика, жуте боје. Сазрева половином октобра а може да се сачува на грани до новембра. Плод се лако чува у обичним магацинима или гаражама, чак до марта месеца и није склона дехидрирању и смежуравању. После 20 дана од бербе арома и мирис се појачавају. Има одличну арому и доста шећера па је погодна за прераду. Хемус је једна од најотпорнијих сорти дуње на ервинију.

Дипл.инж Милорад Јоцковић

РЕФРАКЦИЈА АКЦИЗЕ

Право на рефракцију плаћене акцизе на моторно гориво које се користи за пољопривредне сврхе

Право на рефракцију плаћене акцизе може да оствари физичко лице – носилац пољопривредног газдинства, као и правно лице и предузетник за њихово пољопривредно газдинство, ако:

- 1) **је уписано у Регистар** пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар) и налази се у активном статусу,
- 2) у Регистру има уписано пољопривредно земљиште под производњом биљних култура,
- 3) је у Регистру извршило обнову регистрације за текућу годину, у складу са посебним прописом којим се уређује регистрација пољопривредних газдинстава.

Право на рефакцију плаћене акцизе може да се оствари за уписане у Регистру и засејане, односно засађене површине обрадивог пољопривредног земљишта под одговарајућом биљном културом до количина потребних за обраду до највише 100 ха, а за највише 100 литара деривата нафте и биогорива по хектару земљишта, у износу од 50 динара по литри горива.

Право на рефакцију плаћене акцизе не може да се оствари за површине обрадивог пољопривредног земљишта у државној својини, осим пољопривредног земљишта у државној својини које је узело у закуп на јавном надметању у складу са законом којим се уређује пољопривредно земљиште.

Захтев за остваривање права на рефакцију плаћене акцизе, подноси се министарству надлежном за послове пољопривреде – Управи за аграрна плаћања, избором и попуњавањем одговарајућег електронског обрасца захтева, у online форми, непосредно у оквиру софтверског решења еАграр.

Позивамо пољопривреднике да редовно проверавају своје еСандуче на порталу [еУправа](#), како би преузели своја решења. Након прихватања решења, уколико су сагласни са износом, потребно је да се одрекну права на жалбу на порталу еАграр. На тај начин решења постају правоснажна и извршна, што омогућава бржу исплату средстава на рачуне регистроване у Регистру пољопривредних газдинстава. Износ подстицаја је 50 динара по литри

ВАЖНО: Фискални рачуни се преузимају из система еФискализације једном дневно у току ноћи за претходни дан тако да су видљиви у систему еАграр тек наредног дана у односу на куповину.

Додавање veleпродајних или увозних фактура уколико је извршена куповина горива у veleпродаји или увозом, потребно је да корисник ручно дода рачун/фактуру за овако извршену куповину.

Мастер агроекономиста

Мирјана Милошевић

УЉАНА РЕПИЦА – ФАЗА ПОРАСТА И ВРЕМЕНСКИ УСЛОВИ ПОВОЉНИ ЗА ШТЕТОЧИНЕ!!!

Суво и топло време погодује штеточинама, а успорава ницање и развој уљане репице!!!

Уљана репица је на мањем делу површина посејана у првој декади септембра, а њена сетва и даље траје. Фаза развоја уљане репице на раније посејаним површинама је фаза ницања и фаза котиледона, и сматрају се веома осетљивим фазама за актуелне штеточине овог усева у овом периоду.

ШТЕТОЧИНЕ У ЈЕСЕЊЕМ ПЕРИОДУ

Најзначајније штеточине на уљаној репици након ницања у јесен су *Phyllotreta* spp. (бувачи), *Athalia rosae* (репичина лисна оса), ваши и глодари.

Оштећења од наведених штеточина на никнутим биљкама узрокују њихово заостајање у порасту што касније утиче на презимљавање.

Стога је неопходно обилазити парцеле са никнутим усевом и сагледати стање присуства штеточина на.

Штеточине су увек присутније на ранијим роковима сетве.

Репичина лисна оса

У нашим условима репичина лисна оса има 2-3 генерације и презимљава као пагусеница у земљишту, а за јесењи период значајна је друга летња генерација која је најбројнија и која лети од средине августа до краја септембра. Јесења исхрана пагусеница обично траје до краја септембра и почетка октобра, а затим одрасле пагусенице одлазе у земљиште на презимљавање.

Критична вредност када треба вршити сузбијање пагусеница ове штеточине у јесен је када се установи у просеку више од једне пагусенице по биљци.

За овакав усев ова штеточина је веома опасна и може уништити усев.

Сузбијати на време док су пагусенице мање од 10 mm и док не причине штете. За сузбијање ових штеточина препоручују се инсектициди:

Децис 2,5 ЕЦ у дози 0,2-0,3 л по ха

Карате зеон, Гром у дози 0,25-0,35 л по ха и други.

БУВАЧИ

Одрасли инсекти се активирају крајем августа и почетком септембра након летњег сна (диапаузе) и проналазе уљану репицу на удаљености и до четири километара. Најзначајнији је Црвеноглави репичин бувач – *Psylliodes chrysocephala*.

Сада се може очекивати интензивније њихово присуство и веће штете на усевима уљане репице собзиром на фазу пораста уљане репице.

За овај пораст уљане репице присуство више од 2 имага по метру квадратном неопходно је сузбијање. Горе наведени инсектициди успешно сузбијају и ову штеточину. С обзиром да штеточина мигрира и у покрету је, најбоље је сузбијање урадити током дана када је топло јер је тада најприсутнија на усеву. Буваче треба сузбијати на самом почетку појаве јер веома брзо праве оштећења, а при великој бројности отежано је сузбијање.

С обзиром да се за сетву уљане репице углавном користи семе третирано инсектицидима Бутео Старт ФС 480 или Лумипоса те површине су безбедније када су штеточине у питању.

Бутео Старт је системични инсектицид који ефикасно делује на штеточине у раним фазама пораста усева, а нарочито је ефикасан на буваче који су обично и најприсутније штеточине на уљаној репици у фази ницања усева и фази котиледона.

Пагусеница репичине лисне осе

Бувач на младом усеву

Оштећења од бувача

Дипл.инж Сања Поповић

ПРАЗИЛУК

Празилук је пореклом из Средоземља, код нас се гаји још од давнина. Користи се у свежем стању као салата, за справљање неких јела и као зачин и у прехранбеној индустрији.

Празилук садржи 13,4% суве материје, 1,3% протеина, 6,7% шечера, знатне количине минерала и витамина.

Празилук је двогодишња биљка, у првој години образује лажно стабло и лишће а у другој цветоносно стабло.

Услови успевања – Празилук је отпоран на ниске температуре, а оптимална температура за развој је између 18-20°C. Младе укоренење биљке могу поднети и -15°C а одрасле измрзну при -8°C. Има високе потребе за влагом па је пожељно гајење уз наводњавање. То је биљка дугог дана и тражи доста светлости, дубока, структурна и плодна земљишта, не подноси кисела земљишта. Ђубри се стајњаком и минералним ђубривима (N 60-80 кг/ха, P 80-100 кг/ха, K 80 кг/ха). Прихрањује се 2-3 пута.

Производња расада - Пошто је двогодишња биљка, производи се расад рано у пролеће средином марта. Парцела мора бити добро припремљена и пођубрена, односно површински слој. Сетва се обавља најкасније до почетка априла, на 1 м² сеје се 8-10 г.

семена. Семе се затим покрије мешавином земље и компоста. За 1 ха потребно је 2,5-3 кг семена, односно 300-400 м² засејаних леја. У почетку семе споро niche и расад слабо расте те постоји опасност од корова и мора се у више наврата плевити односно штитити хербицидима. Чим расад никне треба га залити раствором азотног ђубрива. Препоручује се једно прихрањивање 20 дана после ницања. Најбољи расад је дебљине оловке и боље се прима ако му се орежу залисци и део лисне масе.

Расађивање – Расађује се крајем јуна и почетком јула и пошто је то после неког усева, земљиште лепо припремити и залити пред расађивање и пођубрити. Расађивање је 20 ц 20 цм. Садња је ручно у леје са 4-6 редова.

Нега – По расађивању залити расад, одржавати влагу, штитити од корова, прихрањивати (прво када се укорене и друго три недеље после првог). Празилук се вади крајем октобра. Са 1 ха добије се 40-100 т приноса. Мање количине се чувају у подруму у песку а веће на пољу на оцедном заклоњеном месту у трапу где се покрије 2/3 биљака а кад почну мразеви прекрије се слојем сламе.

Дипл.инж Светлана Златарић

ДЕЗИНФЕКЦИЈА ЗЕМЉИШТА У ПЛАСТЕНИЦИМА

Током јесени, а након завршене сезоне гајења поврћа, може се почети са сређивањем земљишта под пластеником односно дезинфекцијом, а да би за наредну сезону услови бављења пластеничком производњом били без инфекција од болести, а такође да се сузбију и презимљујуће форме штеточина.

Током вегетације знају да се нагомилају штетни организми и инфективни материјал у толикој мери, да могу ометати узгој поврћа током године.

Да би смо спречили заразу током вегетације, обавезна мера је дезинфекција земљишта у пластенику, тј. излагање земљишног супстрата дејству физичких или хемијских агенаса, а све у циљу уништавања штетних организама који се у њему налазе.

Фумигација земљишног супстрата обавља се помоћу фумиганата који делују парама уништавајући паразите. Предходно се земљишни супстрат очисти од биљних остатака, уситни се, и одржава му се влажност десетак дана пре фумигације. Ова мера се примењује при температурама $> 10^{\circ}\text{C}$. Од фумиганата се користе препарати на бази а.м. дазомет, а штетне организме које ефикасно сузбија су: нематодe (цистoлике и коренове), лисне минере, трипсе, гљиве које проузрокују трулежи, пламењаче, Фусаријум спп., Вертицилиум спп., а такође се уништава и семе појединих коровских биљака. Фумигант се равномерно наноси на површину земљишта под пластеником, инкорпорира се земљишни супстрат, залије се након третмана и прекрије фолијом да би фумигант деловао парама. Тако се држи од 7-35 дана зависно од спољних температуре, потом се уклони фолија, сачека се 2-3 дана, уради се обрада на истој дубини као и инкорпорација. Треба водити рачуна о личној заштити, фумигацију радити под маском и заштитном одећом, обућом, рукавицама.

Након фумигације оставити пластеник до сетве, да се проветри и да фумигант испари. У пролеће се може кренути у сетву несметано.

Овај третман се препоручује сваке 3 године.

Дезинфекција земљишта воденом паром заснива се на деловању високе температуре на живе организме. Након деловања воденом паром оставити земљишни супстрат око 15 дана да би се стабилизovali микробиолошки процеси у леји.

Дипл.инж. Славица Максимовић

КАКО УБРЗАТИ ОПДАЊЕ ЛИШЋА И ЗАШТИТИ СТАБЛА НА ВРЕМЕ

Зимско прскање воћака и других биљака једна је од најважнијих мера заштите у воћарству. Она се обично спроводи у касну јесен или рану зиму, када биљке уђу у фазу мировања.

Важно је да се третман не спроводи док још има лишћа, јер управо његово одсуство омогућава да заштита буде ефикасна, безопасна и дуготрајна.

Лишће спречава правилну примену заштитног средства

Када воћка још има лишће, заштитно средство не може да допре до коре и пупољака - места где презимљавају јаја и ларве штеточина, као и споре гљивичних болести. Опало лишће огољава гране и дебло, па се раствор равномерно распоређује и покрива целу површину дрвета.

На лишћу које остаје на дрвету или на земљи, често се јављају споре болести попут чађаве краставости, пепелнице и разних пегавости. Када лишће природно опадне и уклони се испод дрвета, смањује се количина заразног материјала који би се могао активирати у пролеће.

Зимско прскање се врши тек након што биљка потпуно одбаци лишће, јер је тада у стању мировања и нема активног тока сока. То значи да хемијска средства не могу изазвати опекотине или оштетити младо ткиво, пупољке и кору. Ако се прскање врши док су листови још присутни, биљка може претрпети стрес и ослабити, што смањује отпорност на зиму.

Препарати који се користе за зимско прскање, као што су бакарни препарати и минерална уља, имају контактни ефекат - што значи да морају да прекрију површину дрвета.

Без лишћа, наведени препарати лакше допиру до коре и пукотина где се штеточине крију, пупољака и места спојева грана, места где гљивичне споре и јаја инсеката презимљавају. На овај начин, презимљивајуће форме болести и штеточина се уништавају пре него што се вегетација пробуди.

Правилан редослед прскања:

- сачекајте да сво лишће опадне,
- очистите дебла од старе коре и лишајева,
- покупите и уклоните опало лишће испод дрвећа,
- тек тада прскајте средством на бази бакра и/или уља.

Овим редоследом се постиже највећи ефекат заштите, а воћке улазе у зиму здраве и спремне за следећу сезону.

Како убрзати опадање

Опадање лишћа је природни процес којим биљка улази у фазу мировања. Међутим, неке врсте (посебно јабуке, крушке и шљиве у топлијим јесенима) могу дуже задржати своје лишће, па произвођачи желе да убрзају процес како би на време спровели зимско прскање.

Неколико је проверених и безбедних начина:

Природно - престанком заливања и смањењем стреса. Ако биљка још увек расте (нпр. у стакленику или на топлој парцели), престаните са заливањем и немојте додавати азотна ђубрива. Ограничите раст, јер вишак влаге и азота одржавају лисну масу активном. Благо смањење температуре и краћи дани ће природно изазвати опадање лишћа. Ова метода је најприроднија и најбезопаснија, само је потребно мало стрпљења.

Прскање уреом (карбамидом) је најчешћа и најбезбеднија пракса. Прскање раствором 5-7 % уреа (5-7 кг уреа на 100 литара воде) убрзава разградњу лишћа и њихово опадање. Она омекшава петелку листа и истовремено смањује количину заразног материјала (спора и патогена) који презими на листовима. Примењује се прскањем дрвећа након бербе, док још има лишћа, по топлим и сувом дану. Лишће обично почиње да опада 7 до 10 дана након третмана. Корист је двострука, јер поред убрзавања опадања, дезинфикује и лисну масу.

Уклањање опалог лишћа испод дрвета - након што почне да опада, покупите и уклоните лишће испод дрвећа (или га компостирајте одвојено). Ово смањује присуство болести, побољшава вентилацију и додатно подстиче завршетак процеса опадања.

Не прскајте раствор уреа ако се очекује мраз или киша у наредних 24 сата.

Дипл.инж Слободан Гошић